

ДР ВОЈИСЛАВ БАКИЋ (1914–1991)

Реч проф. Марка Младеновића на комеморацији одржаној 6. маја 1991. године на Правном факултету у Београду

Поштована госпођо Бакић, уважена родбино професора Бакића, колеге и пријатељи;

У оваквим трагичним тренуцима, када се опраштамо од професора Војислава Бакића, човека који је готово до јуче био међу нама, с којим смо провели цео радни век, тешко је у неколико реченица осветлити један веома богат и узбудљив живот, а да се при томе остане у границама чисте фактографије, хоћу рећи – биографије.

Пре свега, дугујем једно велико лично извињење породици Бакић. У време смрти и сахране професора Бакића био сам болестан, опет сам добио тзв. "мале мождане ударе", због којих сам прерано, три године пре законског рока, и у пензију отишао. О томе је моја супруга написала и писмо госпођи Бакић. И данас сам дошао да говорим, уз мале стрепње да ми се то баш у овом тренутку може поновити.

Као што је обичај у овим приликама, даћу само неколико најосновнијих података из живота и рада професора Бакића.

Професор Бакић је рођен 14. јануара 1914. у Рановцу. Гимназију је завршио у Пожаревцу 1932. године, а Правни факултет 1936. године у Београду. После дипломирања радио је као судски приправник у Јагодини (данашње Светозарево), Ћуприји и Шапцу. Судијски испит је положио 1939. године. Од 1940. до 1946. године био је судски приправник у Среском суду у Свилајнцу. Од 1946. до 1949. године обављао је дужност секретара Филозофског, Природноматематичког и Правног факултета.

Од 1950. године започиње права научна каријера професора Бакића на Правном факултету у Београду.

Те године изабран је за асистента за предмет породично право, 1955. за доцента, 1960. за ванредног, а 1965. за редовног професора, наравно, увек за исти предмет – породично право.

Из података о кретању у научним звањима, лако се може претпоставити да је професор Бакић негде 1956. године положио усмени докторат и одбранио своју докторску дисертацију под називом *Правни положај ванбрачне деце у ФНРЈ*. Ова дисертација је објављена у издању Савеза удружења правника Југославије 1957. године.

Током свог дугог и плодног радног века професор Бакић је објавио велики број научних радова у облику краћих студија, чланака, приказа, реферата са стручних састанака и научних симпозијума. Његова највећа преокупација била су деца, посебно ванбрачна деца, којима је посветио не само своју докторску дисертацију, већ и већи број чланака у научним и стручним часописима. Сувишно је на једном оваквом скупу све њих набројати. Треба рећи да се он дуго бавио и проблематиком брака, не само са становишта ванбрачних односа, већ и институције брака као такве. Имао сам тада задовољство да са професором Бакићем уђем у јавну полемику због нешто другачијих гледања на ову значајну правну установу.

Његово интересовање у целини било је врло широко, што потврђују многи други његови радови, од којих ћу навести само оне најзначајније, као што су: правни проблеми вештачке оплодње, правни проблеми усвојења, позаконења, еволуција бракоразводних узрока у

Југославији, особине обавезе издржавања, значај проучавања породице за њено правилно планирање, итд.

Са професором Живомиром Ђорђевићем објавио је књигу *Основи имовинског и породичног права*, а коаутор је монографије на руском језику *Семеиное право зарубежних европејских социјалистических стран*, где је написао део који се односи на породично право у Југославији. Учествовао је и у изради *Правне енциклопедије*, писац је предговора за законе из области породичног права, био је уводничар или подносилац реферата на многим научним скуповима у земљи и иностранству.

Познато ми је да је више година проучавао дело Валтазара Богшића, посебно у Цавтату, где је повремено одлазио и могуће је да се у његовим рукописима нађу неки драгоцени подаци о овим истраживањима. Није искључено да се у њој могу наћи и други вредни прилози науци породичног права.

Више година био је главни и одговорни уредник "Анала Правног факултета у Београду", био је и активан друштвени радник, активни судионик и сведок свих послератних бурних збивања на Факултету, у Београду и у Србији. У време дебате о уставним амандманима борио се против забране "Анала", као њихов одговорни уредник.

Најважнији рад професора Бакића је његов уџбеник *Породично право*, односно *Породично право у СФРЈ*. Од његовог првог, до недавног, не знам тачно којег издања, петнаестог или можда и двадесетог, овај уџбеник је временом непрекидно обогаћиван и актуализован. Писан је лепим језиком, јасно и прегледно, са врло темељном научном документацијом и правним изворима. Он је и данас на многим факултетима, високим и вишим школама у Југославији – основна литература по којој студенти полажу испит из овог предмета. Професору Бакићу припала је част да његов уџбеник више од две деценије буде основни извор на свим ступњевима правног факултета, из којег су многе генерације студената стицале знања о правном устројству породице.

Треба посебно подвући педагошки рад професора Бакића. Студенти су га хвалили да је био благ, толерантан и стрпљив на испитима. Он је био један од ретких професора у овој кући који је увек био ту, присутан, увек спреман да својим саветом и својом услугама помогне свима, не само студентима.

Овај тужни чин оживљава у мени и неколико занимљивих асоцијација.

Најпре, чини ми се да са њим и са професором Димитријевићем одлазе готово последњи представници једне значајне генерације професора овог факултета и правне науке уопште у Југославији. Опроштај с овом генерацијом буди многа сећања и многе успомене. Имали смо срећу или несрећу да преко главе и преко *својих* леђа превалимо једно од можда најтежих раздобља у историји ове школске и научне установе, па и целе наше земље. Зато ником од нас нису увек цветале руже. Они који су отишли бар су ослобођени страха од неизвесне овоземаљске будућности. Али, ми немамо право да, попут Дантеа у *Божанственој комедији*, кажемо да је наш живот био пакао. То је митолошка средње-вековна визија живота.

Бернар Шо је тај наш пакао сасвим другачије видео. Према њему, пакао – то је живот, а рај је смртно досадно ленчарење испод нетакнутог грешног дрвета живота. Ипак, са пуним правом могу рећи да ми, који

остајемо у овом свету, остајемо све усамљенији, јер нас, ево, напуштају многи који су били са нама. Нека нам као утеха послужи сазнање да уместо њих, а сутра и уместо нас, непрекидно долазе нови млади људи који ће наставити оно што ми започесмо и што не довршисмо.

Кажу, када умре један човек једна звезда падне са неба. И уколико је живот човека био већи и значајнији, утолико са неба падне већа звезда. О свима нама, па и о животу професора Бакића, каснија поколења и историја даће свој коначни суд, али једно је сигурно: његов живот никако није спадао у безначајне, мале животе. Могуће је да је у тренутку смрти професора Бакића пала и велика звезда са неба. Он је резултатима свога рада то сигурно и заслужио.

Смрт професора Бакића подсећа ме на још један догађај из давне прошлости. Био сам редовни студент ондашњег Филозофског, садашњег Филолошког факултета у Београду. Нисам имао стипендију, нити сам био запослен, а имао сам и негативну карактеристику. Једноставно, био сам много гладан и спавао сам по парковима. У таквом стању и великом очају одлучим се да одем код секретара Факултета за савет шта да радим. Тада сам први пут срео професора Бакића. Рекао ми је врло једноставно: наћи неки посао и прећи на Правни факултет. Ово је школа за буржујску децу, а не за сиротињу. Одмах ми је дао исписницу. И тако је, ако смем да кажем, овај сусрет определио сав мој потоњи живот. После осам година срели смо се опет на овом факултету када сам изабран за асистента за предмет породично право, на којем се и професор Бакић налазио.

Не могу а да не споменем још један сусрет са професором Бакићем и његовом супругом, госпођом Бакић. То је био дан када Бога није било, када он није постојао, када се страшно огрешио, када је дозволио да родитељи сахрањују своје дете, сасвим противно природним и божјим законима. Ту слику очаја никада нећу заборавити. И ако ни због чега другог, наше велико поштовање заслужује професор Бакић, али још више његова супруга, што их је Бог ставио на таква огромна митска искушења.

Зато, Вама госпођо Бакић и свим члановима Ваше уважене породице, првенствено у своје име, али и у име овог факултета, изражавам најдубље саучешће и придружујем се вашем неизмерном болу.

А неке наше, његове, моје, или било чије научне заслуге, ако их је било и колико их је било, оставимо времену да им оно одреди право и достојно место. А биће и на небу довољно времена да неке наше спорове решавамо, ако их на земљи нисмо окончали до краја.

Још једном вам изјављујем саучешће, госпођо Бакић.

Хвала и слава професору Бакићу!